

متن پرسش

با سلام و احترام: ۱. آیا هایدگر اگزیستانسیالیست بود؟! اگر پاسخ منفی است، لطفا علت را بیان کنید؟
۲. حقیر در کنه نگاه مرحوم صدرا، نوعی گذار از متافیزیک ارسطویی می بینم و موید بنده مباحث عالیهِ ایشان در تجلیات وجود در کتاب شواهدالربوبیه است، آیا حضرت عالی موافقید؟ ۳. بر خلاف عده ای که هگل را ایده آلیست می دانند، بنده معتقدم ایشان با توجه به اقتضائات زمانه خویش، و بی توجهی ای که به مابعد الطبیعه ایجاد شده بود، با بیان «جهان عینی» سعی در سوق دادن مردم از متافیزیک آن زمان به نوعی وجودگرایی داشت، آیا حضرت عالی موافقید؟ ۴. آیا هایدگر به صورت مستقیم با مباحث ملاصدرا آشنایی داشت؟ باتشکر

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- با توجه به این که هایدگر به دنبال «هستی» است چه در «زمان» و چه در «تاریخ». از این جهت اگزیستانسیالیست است ولی به سبک کی یرکگوری آن و نه به سبک سارتری ۲- همین طور است ولی چون در بستر مفاهیم مشایی کار را جلو برد، مکتب صدرا بی آن طور که حق آن بود در تاریخ ما درخشش لازم را نیافت و از این جهت می توان گفت ملاصدرا تازه در حال تولد است ۳- به نظر بنده هگل نمی تواند از چنبره ای ایده آلیستی که پارمنیدس شروع کرد و به کانت و مفاهیم استعلایی رسید، بیرون آید و از این جهت هنوز با تقلای بسیار عمیق و عالمانه ای که هگل به بشریت هدیه کرده است، از متافیزیک بیرون نمی آید هرچند اگر کسی بخواهد در تفکر زمانه ای خود جایی برای رجوع به «وجود» بیابد نمی تواند از ملکوت هگل غفلت کند ۴- کتاب «شواهد الربوبیه» در کتابخانه ای هایدگر موجود بوده ولی معلوم است که هایدگر به جای دیگری می نگرد که آن جا از کلافی که ملاصدرا با حاکمیت تفکر مفهومی مشایی، بدان گرفتار است آزاد می باشد. نهایتاً می توانست اگر کتاب آن کتاب را مطالعه کرده بود به ما توصیه کند در بستر تفکر صدرا بی آن چه هایدگر به آن اشاره دارد به نحوی قابل فهم است کی را به نفع دیگری مصادره نماییم. موفق باشید.